

הוראות הפעלה לחוברת ...

חוברת זאת נכתבה מתוך הכרה בתרומה הרבה של קיום חג הסיגד בפנימיה. ברבות מהפנימיות נחגג החג בטכסיות רבה ודוגמאות לטכסים מעין אלו מובאות בחוברת. אולם מידת היכולת להפנים את ערכי החג בטכס חד פעמי הינו מוגבל. מתוך תפיסה זאת בחרנו בחוברת זאת לתת את מירב הדגש על הפעילות המבוצעת **לקראת החג**.

תוך כדי כתיבת החוברת הגענו למסקנה שקשה לגעת בחג הסיגד שהינו עוגן מרכזי בזהותה של העדה מבלי לגעת בנקודות הזהות האישית של כל תלמיד ותלמיד. לאור החשיבות הרבה שאנו מקנים לנושא הזהות בחג בחרנו לפתוח את החוברת בפרק המציעה מספר **הפעלות בנושא זהות**. רצוי מאוד לגעת בנקודת הזהות מספר שבועות לפני החג.

בשבוע שלפני החג אפשר להתחיל **בהעברת הידע** אודות החג (ותתפלאו כמה מבני העדה לא מכירים את הרעיונות המרכזיים של החג) ולסיום הבאנו פרק שהינו הפגתי. פרק שלם המציעה **משחקים ותחרויות אודות החג**. פרק זה נתן לביצוע רק אחרי לימוד והפנמה של הקבוצה את רעיונות החג

כולנו תקווה כי חוברת זאת תהווה עבורכם כלי עבודה במאמץ לחיזוק וביסוס זהותם של חניכינו.

חג שמח

ורד ושפירא

הערות, תיקונים או הצעות להפעלות נוספות שבוצעו בהצלחה אנא שלחו ל: ורד קרליבך, מרכזיה חינוכית בניין ABC יד אליהו, רח' השלושה 2 תל אביב

רקע תאורטי

חג הסיגד שבעבר נקרא מהללה מהמילה מחילה, נחוג על-ידי ביתא ישראל, במשך כאלפיים חמש מאות שנה, והועבר מדור לדור. החג חל בכ"ט בחשוון - שבעה שבועות לאחר יום הכיפורים.

חג הסיגד הוא יום משמעותי ביותר בחיי הדת של יהודי אתיופיה, וקיומו היווה מוקד לרגשות הדתיים והעדתיים של העדה.

על-פי המסורת, הסיגד הוא זכר לחידוש הברית בימי שיבת ציון, כאשר עזרא ונחמיה אספו את הגולים שחזרו לירושלים, קראו בפניהם את התורה וחידשו את האמונה בין ישראל והקב"ה, לשמור את התורה ולהיבדל מגויי הארץ.

לטקס הסיגד משמעות סימלית לזכרון מעמד הר סיני ומתן תורה. כמו כן שימש החג הזדמנות לבני העדה לחזור בתשובה, להפיג את נאמנותם לברית ולפנות בצום ובתחינה לאביהם שבשמים שיחזירם לארצם.

הכנסת האורחים נעשתה חלק מן החג.

כיצד חגגו את חג הסיגד באתיופיה ?

מספר חדשים לפני כ"ט בחשוון, שהוא יום הסיגד הכוהנים, המנהיגים הרוחניים וזקני העדה מתכוננים ומכינים את העם

בחג הסיגד מתכנסים בני כפרים אחדים במקום אחד. המשפחות באותו מקום מארחות משפחות שמגיעות מרחוק למספר ימים. הכנסת האורחים נעשתה חלק מן החג.

בהתקרב יום החג מורגשת בסביבות המקום שבו מתקיים יום הסיגד אווירת חג והתרוממות הרוח. הכוהנים מכינים מספר גדול של שוורים לסעודה שלאחר הצום והמשפחות מכינות כיבוד ביד רחבה.

בשעות הבוקר של יום הסיגד מתחיל הצום והציבור עולה אל ההר הסמוך לכפר. בראש השיירה צועדים הקייסים נושאים בידיהם את ספרי ה"אורית" (ספר התורה), הכתובים בשפת ה"געז" (אתיופית עתיקה).

מעל ראשי הכוהנים פותחים מטריות זהובות ואחריהם צועד כל העם בלבוש לבן.

הכוהנים קוראים בספר התורה בעיקר בפרשת מעמד הר סיני, מספרי עזרא ונחמיה, מלכים, ישעיהו, ירמיהו, דניאל ותהילים.

הפרקים נקראו בשפת הגעז ותורגמו לאמהרית.

בנוסף, קוראים גם תפילות שחוברו על- ידי מנהיגי העדה, וכן מתפללים לשלום כל יהודי אתיופיה ולשלום כל עם ישראל באשר הוא. מתפללים שבית המקדש יבנה במהרה, וקיבוץ גלויות לציון ירושלים.

הקייסים דורשים דרשות שבהם מזכירים לעם להיות נאמנים לתורה ולמסורת, קוראים לעדה לשמור את המצוות, לחזור בתשובה, להתפלל ולהתחנן לקב"ה שיחזירם לארץ ישראל וימצא אותם זכאים להגשים את החלום הנכסף לעלות לירושלים.

אחה"צ בתום הטקס, יורדים מן ההר בשירה ובריקודים, מחזירים את התורה לארון הקודש ושברו את הצום בסעודה חגיגית הנמשכת עד אור הבוקר. **למחרת בבקר** נפגשים מנהיגי הכפרים שבאו לחוג יחד. כל מנהיג מציג את בעיות כפרו ומתייעצים כיצד לעזור איש לרעהו.

בישראל, העדה האתיופית ממשיכה לחוג את החג בירושלים. כולם עולים לירושלים, לארמון הנציב והכותל המערבי. בני העדה מתקבצים מכל קצוות הארץ והקייסים מנהלים את הטקס.

חג הסיגד בפנימיות

חלק ניכר מילדי העדה האתיופית מתחנכים בכפרי נוער, ומכאן שכמעט כל אחד ממוסדות אלו עורך פעילות כלשהי לציון החג. קיום פעילויות אלו משיג מטרות רבות ושונות:

1. טיפוח הגאווה העדתית של בני העדה האתיופית.
2. העמקת הקשר בין הדור הצעיר לדור ההורים של העדה האתיופית.
3. שמירה על המסורת.
4. הפעילות עשויה להדגיש את המשותף בין מסורת ביתא ישראל לבין המסורת היהודית בארץ.
5. קרוב לבבות בין ילידי הארץ לבין יוצאי העדה האתיופית

לצורך החוברת ליקטנו רעיונות לציון החג כפי שהם מתקיימים במוסדות השונים (ציון שם המוסד יופיע בסוגריים):

העלאת מחזה – המחזה מבוסס על סיפורי עם או אגדות ממורשת התרבות של יהדות אתיופיה (**תו"ם חרב לאת**).

מרכז הפעלה – תחנות בהם הילדים מתמודדים עם זהותם כבני העדה, ראו פעילות בחוברת זאת (**כפר חסידים**).

ערב תרבות – הכנת ארוחה אתיופית מסורתית, מופע של שירים נגינה וריקודים אתיופיים, סיפורי עם שיסופרו ע"י אחד מבני העדה המבוגרים. (**כפר הנוער מאיר שפיה**)

יום אומנות – הפעלה בתחנות, כאשר כל תחנה מתמקדת בסוג אחר של אומנות שאופינית ליהודי אתיופיה- עבודות בחימר, אריגה, ריקמה, עבודות בקש, הכנת כלי נגינה וכדו'

ערב אגדות עם

הקמת תערוכה – כישנן שתי סוגי תערוכה, תערוכת בה קימים מוצגים בלבד או תערוכה פעילה בה המבקרים לוקחים חלק פעיל (אופים, רוקדים, מבשלים) מספר רעיונות לתערוכה:

דגם של בית אתיופי כפרי (טוקול) כשבתוכו חפצים המשמשים את בני הבית, לבוש מסורתי, כלי מלאכה בבית ובשדה וכדו'

תמונות המספרות את ההווי והתרבות האתיופית.

סרט וידאו המתאר את החג כפי שנחוג באתיופיה

יצירת אגירת חג - מספר ימים קודם לחג מגישים בחדר האוכל מאכלים ממאכלי העדה, מקשטים את חדר האוכל בפתגמים כתובים באמהרית ולידם תרגום, מפזרים בחדרי הפעילות השונים תמונות מהווי החג.

פעילויות בנושא זהות

זהותי כבן העדה

"עם שאינו מכיר את עברו ההווה שלו דל ועתידו לוט בערפל..." יגאל אלון

למבקר באירועי חג הסיגד המתקיימים בטיילת ארמון הנציב בולט המרחק הקיים בין המתפללים ובין הנוער. ריחוק שאינו רק פיזי אלא מהותי יותר ריחוק מהזהות, מהשורשים. כל התמודדות שלנו עם החג מחייבת התמודדות עם נושאי הזהות של החניכים.

לכן במקביל לפעילויות סביב החג עצמו הייתי מקדישה מספר פעילויות שידונו בזהות החניכים ומשמעותה של זהות זאת (או חוסר הזהות).

מטרות

1. החניכים יתוודעו למרכיבי הזהות שמרכיבים את זהותם
2. החניך יעמוד על ההרכבים בין מרכיבי זהות פנימיים וחיצוניים.
3. הכרת החשיבות של מרכיב השורשים, עדה בעיצוב הזהות.

סוג פעילות

דיון - פעילות זאת הנה יחידה הדנה בזהות עצמית של המשתתף, היא טובה להעברה לקבוצה הטרוגנית (ישראלים ועולים). על המדריך לשקול את יתרונות וחסרונות העבודה בקבוצה הטרוגנית. עבודה בקבוצה הומוגנית על טהרת בני העדה מאפשרת להתמקד בזהות הספציפית של העדה. לבחירתך.

גודל קבוצה

בינונית עד קטנה

משך הפעולה

שעה וחצי

חדר פעילות

חדר פעילות (קטן) המתאים לגודל הקבוצה

עזרים

נייר סלוטייפ

רצועות דפים במגוון צבעים (במידה ויש הרבה משתתפים אפשר להשתמש באותם צבעים רק בכל רצועת צבע להוסיף אלמנטים ייחודיים כמו עיגולים, קוים, על מנת שכל חניך יוכל לזהות את הרצועה שלו)

מהלך הפעילות

1. המדריך תולה על הקיר (לאורך הרצפה) שבעה כרטיסיות עם הגדרות : אני, המשפחה שלי, המקום בו אני גר, החברים שלי, העדה האתיופית, האנושות (עין נספח 1).

בידי כל חניך רצועות צבעוניות (מספר הרצועות כמספר השאלות שהמדריך ישאל) רצוי שלכל חניך יהיה צבע שונה של רצועה כדי שבשלב הדיון הוא יוכל לזהות את בחירותיו.

2. המדריך שואל שאלות למשל "אני מושפע בבחירת בגדי מ..." (נספח 2). על החניך לגשת לקיר ולהדביק את רצועות הנייר שבידו מעל הגורם המשפע עליו ביותר. החניך יכול לבחור שקים יותר מגורם אחד המשפיע עליו ובהתאם לחלק את הרצועה על פני הקטגוריות השונות (מקסימום חלוקה של הרצועה הוא לארבעה חלקים כך שהוא יכול להניח את כל הארבעה על ציר אחד או לחלק למספר צירים) חשוב להקפיד שבסיום כל שאלה יניח החניך את כל ארבעת חלקי הרצועה על גבי הלוח. כל חניך צריך לענות על פי תחושותיו והבנתו שלו את כוונת השאלה, רצוי לא לעזור להם לברר את כוונת השאלה.

3. לאחר שהחניכים סיימו למקם את תשובותיהם על גבי הטבלה יערך דיון. הדיון יתייחס לציר שנבנה על גבי הקיר ע"י הצבת תשובות החניכים. הדיון יתמקד סביב השאלה כיצד (אם בכלל) בא לידי ביטוי זהותי כבן העדה האתיופית (או במקרה של קבוצה הטרוגנית זהותי היהודית) והאם יש בכלל חשיבות לעניין.

נקודות להתייחסות מצד המדריך ...

- ◆ לבקש את התייחסות החניכים לעמודות שנוצרו, עד כמה הם באמת משקפות את המציאות בשטח.
- ◆ לעמוד על ההבדלים בין מרכיבי זהות חיצוניים (בגדים, מוזיקה) למרכיבי זהות פנימיים יותר (מוסר, נימוסים) ולבדוק את הקשר בניהם. באיזה מהם בא לידי

ביטוי ה"ישראלי שבי" ובאיזה בן העדה האתיופית.
 במקרים רבים הציר של "אני" הוא הציר המלא ביותר, יש לבדוק עם החניכים מה
 משמעות האמירה ש"אני" משפיע על הבחירה שלי. מה מעצב את זהות ה"אני"
 שלי.

◆ אלו גורמים מעצבים את זהותנו כאנשים ומה חשיבות מרכיב השורשים
 העדתיים בעיצוב הזהות.

◆ אפשר לבקש מהחניכים דוגמאות לסיטואציות בהם הם הרגישו מזוהים עם
 העדה (או דווקא לא רצו להיות מזוהים עם העדה).
 יש לבדוק את טיב הסיטואציה, האם ההזדהות ארעה בסיטואציה חיובית שגרמה
 להם גאווה או בסיטואציה שלילית, מה טיב התחושות שהתעוררו עקב
 הסיטואציה.

חשיבות דיון זה הוא לאו דווקא להגיע למסקנה מה המעשה החשוב ביותר בזהותי
 כאתיופי, אלא לשקף לחניכים את מרכיבי הזהות שלהם ולברר האם כך הם היו
 רוצים להרכיב ולשמר את זהותם.

כרטיסיות אלו יתלו לאורך הרצפה מעליהם ידביקו החניכים את התיחסותם.

ישראל	העדה האתיופית	העולם המערבי	מקום מגורי (שכונה, עיר)	המשפחה שלי	החברים שלי	אני
-------	------------------	-----------------	----------------------------	---------------	---------------	-----

נספח 2 - שאלות לדוגמא :

אני מושפע בבחירת בגדי מ...
אני שומע בעיקר מוזיקה ששומעים ...
הנוף שאני אוהב הוא הנוף של ..
התרבות שלי היא התרבות של ...
אני קובע מה מוסרי ומה לא עפ"י אמת מידה של ...
רוב חוויות החיים החשובות שלי חוויתי עם ...
קל לי ליצור קשר עם אנשים שהם מ...
האנשים אליהם אני רוצה להידמות באים מ...

כתבה – ורד קרליבך

מה חשוב לי כבן העדה

מטרות

החניך יעמוד על מרכיבי הזהות של בן העדה
החניך יבין את ההשלכות שיש לגישתו על זהותו כבן העדה.

סוג הפעילות

דיון

גודל הקבוצה

קבוצות קטנות

חדר פעילות

חדר קטן המכיל את כל המשתתפים

עזרים

כלי כתיבה

דפים ריקים

טפסים כמספר החניכים (נספח 1)

מהלך הפעילות

שלב א' פרטני - כל חניך ממלא את הטופס המצורף (נספח 1).

שלב ב' קבוצתי - לאחר מילוי הטופס על ידי כל משתתף מחלק אותם המדריך לקבוצות והקבוצה כקבוצה צריכה להגיע לידי הסכמה בארבעת הדברים החשובים ביותר.

שלב ג' דיון - כל קבוצה מציגה את מסקנותיה. עורכים דיון בפורום כללי בסעיפים השונים.

מנסים להגדיר מהם ארבעת הדברים שהקבוצה הגדירה כחשובים. ובודקים איתם עד כמה מאפיינים אלו אכן באים לידי ביטוי בחיי היומיום של החניכים. לנסות ולנתח יחד עם הקבוצה עד כמה באמת גורמים אלו משפיעים על זהותו העדתית של כל אחד ואחד.

במקרים רבים יוגדרו פרמטרים שלא באים לידי ביטוי בקבוצה, יש לנסות להבין מה המשמעות של העובדה שאנו לא מתנהגים בהתאם לעקרונות החשובים לנו. (מה האמירה העומדת מאחורי זה).

מה חשוב לי כבן העדה האתיופית...

בכלל לא חשוב	לא כל כך חשוב	חשוב	חשוב מאוד	הגדים
				לדעת לדבר ולכתוב באמהרית
				להבין אמהרית
				לדעת לבשל אוכל אופיני לעדה
				לכבד את המבוגרים
				להשאר שומר דת
				לזכור את הנופלים במסע מאתיופיה (למשל לפקוד את האנדרטה כל יום זכרון)
				לחגוג את החגים היחודיים לעדה (למשל חג הסיגד)
				לשמוע מוזיקה אתיופית
				לכבד את הכסים
				לפעול למען העדה
				לשמור על קשר עם בני העדה

המסורת שמירה מול שינוי – משפט זיכורי

מטרות

1. החניכים יתמודדו עם דילמה אופיינית לבן העדה
2. החניכים יכירו את קונפליקט הזהות עימה מתמודד העדה.
3. החניכים ילמדו מושגי יסוד הקשורים לעדה.
- 4.

סוג הפעילות

פעילות המדמה בית משפט

גודל הקבוצה

בינונית עד גדולה

משך הפעילות

שעתיים

מקום

אולם גדול המסודר כבית משפט וכיתות פעילות (יש אפשרות לערוך זאת באותו חדר בתנאי שהחדר גדול דיו).

עזרים

כלי כתיבה, תחפושות, דפים, שולחנות וכיסאות (לצורך סידור החדר כבית משפט)

מהלך הפעילות

שלב א' - 10 דקות

פותרים בהצגה קצרה המעלה קונפליקט בין נער אתיופי והוריו - נער המגיע לחגוג את החג בירושלים אבל מגיע לבוש פרובוקטיבית ולא מכבד את המבוגרים ובטח לא לוקח חלק בטקסי החג..

בסיום ההצגה מודיעים לקבוצה שהורי הילד תבעו אותו לדין ואנו נערוך לו משפט בכדי לשמוע את עמדות שני הצדדים. בסיום המשפט יערך הצבעה ע"י כל המשתתפים לגבי הדרך המומלצת לפתרון קונפליקט זה.

שלב ב' - 40 דקות

מחלקים את המשתתפים לשלוש קבוצות:

- 1 **קבוצת השופטים** – קבוצה קטנה המורכבת מארבעה משתתפים. קבוצה זאת מתפקדת כחבר השופטים שאמור להציג את נאום הפתיחה והסיום. כמו כן השופטים רשאים לשאול שאלות את העדים.
- 2 **קבוצת הסנגוריה** – הם מיצגים את הנער ואמורים לסגור על דעותיו. חיזוקים לדעותיו הם מביאים בצורת עדים. על הקבוצה לחשוב על טיעונים לטובת הנער ולהמציא עדים. לאחר גיבוש דמות העד עליהם לבחור אחד מתברי הקבוצה שיציג דמות זאת מעל גבי דוכן העדים. בשלב ג'. למשל..
 - א היסטוריון שמציג את רצונו של הילד להדמות לחברה במדינה בה הוא חי בתור תופעה טבעית.
 - ▪ חברים ישראלים של הנער שאומרים שהם רואים בו אחד משלהם בזכות העובדה שהוא לא שונה.
- 3 **קבוצת הקטגורים** – הם מיצגים את הוריו של הנער שטוענים שהוא מאבד את זהותו ובלי זהות אין לו קיום. על הקטגורים לחשוב על טיעונים שיחזקו גישה זאת ובהתאם לטיעונים להמציא דמויות שיציגו את דעותיהם בשלב ג'. הקבוצה ממנה אחד מהמשתתפים להיות הקטגור במשפט.

שלב ג' – המשפט – 30 דקות

כל המשתתפים (למעט השחקנים מהקטגוריה הסנגוריה והשופטים) הם בגדר חבר משתתפים שאמורים להכריע בסוף לטובת אחד הצדדים.

 - השופטים פותחים את המשפט, מציגים את האירוע ומזמינים את הסנגור והקטגור להציג את עמדותיהם.
 - כל צד מציג את גישתו ומזמין עדים לחיזוק דבריו (לאחר שהעד סיים להציג את עצמו ואת דעותיו הוא עונה על שאלות שני הצדדים. לדוכן עולים לסרוגין עדים מהסנגוריה ומהקטגוריה.
 - בסיום שמיעת כל העדים מסכמים השופטים את שארע ומזמינים את המשתתפים לכתוב את דעתם ע"ג דפים המונחים בצידי החדר ולשלשלם לתיבות המיועדות לדבר.
 - לאחר שהמשתתפים רשמו את דעותיהם, מוציאים השופטים מספר פתקים מדגמיים וקוראים מה כתוב עליהם ובסוף הם מסכמים את דעתם מה הפשרה האפשרית שתהיה מקובלת על שני הצדדים.

▪ כתבה – ורד קרליבך

באתיופיה ובישראל – פצ'ריט

אתיופיה וישראל שונות זו מזו בתחומים רבים: מדיני, תרבותי, כלכלי, חברתי וכו'. החניכים אינם מודעים די הצורך לשונות המכתיבה התנהגויות ותגובות בלתי מובנות ומשפיעה על עמדות.

מטרות:

1. החניכים יתוודעו לפרמטרים השונים המאפיינים את החברה באתיופיה לעומת החברה בישראל.
2. החניכים יחשפו למושג הפערים הקיימים בין העדה לבין ילידי הארץ

סוג הפעילות:

משחק קבוצתי

גודל הקבוצה

מס' קבוצות קטן של 6-8 חניכים.

מקום הפעילות:

חדר המכיל את כל המשתתפים.

עזרים

30 כרטיסיות ב"אתיופיה" וב"ישראל" (נספח)

כרטיסיות ריקות.

שולחן, כלי כתיבה.

מהלך הפעילות:

שלב א' משחק – בעזרת המשחק הקבוצה מתודעת לשונות בין החיים בארץ לבין החיים של בני העדה באתיופיה. נתן לשחק במשחק במספר דרכים המוצעות בהמשך, המנצח בכל אחת מן הדרכים הוא מי שצבר מספר גדול ביותר של זוגות כרטיסים.

שלב ב' (לא חיוני) – עיבוד נתונים – כל קבוצה מקבלת מטלה לצייר דמות של ילד החי באתיופיה / ילד החי בארץ. את עיצוב הדמות עלי לעשות עפ"י הפרמטרים

שהוצגו במשחק (אפשר לתת להם טבלה שמסכמת את הכריסיות כמו בנספח 1) על הקבוצה לכלול בציור לפחות 10 פרמטרים תרבותיים המשפיעים על הילד. **שלב ג' - דיון** - לאחר סיום המשחק על המדריך לעורר דיון. הדין יכול לשוב סביב מספר נקודות:

מהם הפערים המשמעותיים בין שתי התרבויות
מה המשמעות המעשית של פערים אלו (כיצד הם באים לידי ביטוי)
כיצד ניתן להתגבר על פערים אלו

אפשרות א' -

מניחים את כרטיסי הכותרת : באתיופיה ובישראל ע"ג השולחן. מערבבים את הכרטיסים ומניחים אותם כשהכיתוב כלפי מטה. על כל משתתף בתורו לוקח כרטיס קורא את הכתוב עליו בקול ומניח אותו בטור המתאים מתחת לכרטיס הכותרת : באתיופיה או בישראל. מי שמשלים זוג כרטיסים מקבילים העוסקים באותו תחום. זוכה בסריה ולוקח את הכרטיסיה אליו. לדוגמא , מתחת לכרטיס בישראל מונח כרטיס אורח חיים מודרני והמשחק שם במקביל לו מתחת לכרטיס כותרת באתיופיה את הכרטיס את החיים אורח חיים מסורתי. מי שצבר מספר גדול יותר של זוגות הוא המנצח.

דרך ב' - חטיפה

מערבבים את הכרטיסים ומחלקים לכ"א משתתף 6 כרטיסים. את שאר הכרטיסים מניחים הפוכים בקופה. מי שיש בידו זוג של כרטיסים מקבילים באותו התחום, (לדוגמא : 1. מנהיגות דתית, 2. מנהיגות פוליטית) מניחים אותם בצד. אחד מן המשתתפים חוטף כרטיס של משתתף אחר לפי בחירתו מבלי שראה את הכתוב בו. ומצרף אותו לכרטיסו. אם עתה יש בידו זוג כרטיסים נוסף, הוא מניחו בצדו, וחוטף כרטיס נוסף מאחד המשתתפים. אם אינו מצליח ליצור זוג, עובר התור לבא אחריו.

דרך ג' - כרוז

מחלקים את הכרטיסים לשתי קופות לפי סוגיהם באתיופיה ובישראל. לאחר מכן מחלקים מאחת הקופות 4 כרטיסים לכל משתתף. מעתה זוהי הקופה החסרה. אחד המשתתפים נבחר לכרוז, הוא לוקח כרטיס מן הקופה שאיננה חסרה וקורא בקול את הכתוב עליו. משתתף שבידו בן הזוג של הכרטיס שהוכרז, מקבל את הכרטיס מידי הכרוז, מניח בצד את זוג הכרטיסים ולוקח כרטיס מן הקופה החסרה כך נוהגים בכל סיבוב.

דרך ד' - איתור

מערבבים את כל הכרטיסים ומסדים אותם על השולחן בצורת מרובע
כרטיסים כשהכיתוב כלפי מעלה.
כ"א בתורו בוחר כרטיס וקורא בקול את הכתוב עליו, הראשון שמציין את בן זוגו
לוקח את הכרטיס אליו. או לחילופין, כ"א בתורו צריך לקרוא בקול 2 כרטיסים
מתאימים אם הצליח הוא לוקח אליו את הכרטיסים.
כך נוהגים בכל סיבוב.

אתיופיה	בישראל
חברה מסורתית – דתית שיוויונית	חברה פלורליסטית
אורח חיים כפרי	אורח חיים עירוני
עיסוקים חקלאיים בעיקר בעלי אופי עצמאי	עיסוקים טכנולוגיים עירוניים בעיקר
מנהיגות דתית	מנהיגות פוליטית
טכנולוגיה פשוטה	טכנולוגיה מתוחכמת
מיעוט לימודים פורמליים	דגש רב על לימודיים פורמליים
המשפחה המורחבת במרכז (אבא אמא ילדים סבא סבתא, דודים)	המשפחה הגרעינית במרכז (אבא אמא ילדים)
המבוגרים במרכז	הילדים במרכז
כיבוד המבוגרים, היררכיה	מידה רבה של שיוויוניות
אווירה סמכותית	חופש בחירה רב
נימוס, ענווה, התאפקות	חספוס, עמידה על זכויות, אסרטיביות

שמיירת סודות ורגשות	ביטוי רגשות, אי שמיירת סודות
סבלנות וניחוחות	דגש על מהירות הביצוע ועמידה בלוח זמנים
תרבות ושיחה בלתי ישירה	תרבות ושיחה ישירה
קיום ההבטחות המעטות	אי קיום הבטחות המפוזרות בשפע

כתבה – שפירא שפירא

המסע במעלה ההר

מטרות

עיבוד מרכיבי הזהות של בן העדה

סוג הפעילות

תחנות אישיות ודיון בסוף התחנות

גודל הקבוצה

גודל הקבוצה לא משמעותי ובלבד שהדיון יעשה בקבוצות קטנות. (אפשרי שאת המסלול יעברו מספר רב של תלמידים אך את שלב הדיון הם יעברו בקבוצות קטנות)

משך הפעילות

שעתיים

חדר פעילות

כיתת פעילות מרווחת

עזרים

מעטפות נייר גדולות, פלקטים גדולים עפ"י הנצרך בכל חדר, טייפים וקלטות של מוזיקה ישראלית ומוזיקה אתיופית מהלך הפעילות

הכנות למסע...

לפני ביצוע הפעילות יש להכין את חדרי הפעילות כאשר החדרים צריכים להיות סמוכים אחד לשני. אין לאפשר לחניכים להיכנס לחדרים אלו במלך ההכנות. כל חניך מקבל הזמנה למסע (נספח 1). יש להסביר לחניכים שנקרתה בדרכם הזדמנות מופלאה לצאת במשלחת נוער כדי לחגוג את חג הסיגד כמו שהוא נחגג באתיופיה. במסע זה כל נוסע חושב ומחליט לבדו איך ועם מה לצאת למסע. חשוב מאוד לציין באוזניהם שיש לשמור על שקט בחדרים (בלי שיחות והתלחשויות) לצורך יצירת אוירה נעימה יש לדאוג למוזיקת רקע רוגעת, רצוי שבכל פעם יכנסו רק מספר חניכים ולא כל הקבוצה.

המסע

בתום שלב זה המדריך מורה לחניכיו לבוא בעקבותיו לחדר הראשון במסע .

החדר הראשון – חדר ההצטיידות

כל חניך מקבל מעטפת נייר. לתוך המעטפה על החניך להכניס את הדברים שהוא בוחר בהם במהלך המסע.

1. שמירת חפצים – מה אני רוצה להשאיר כאן לפני שאני יוצא, מכיוון שאותו דבר עלול להכביד עלי במהלך המסע לאתיופיה. פריט זה יכול להיות חפץ, גישה, הרגלים וכדו' .
2. תיק – איזה תיק אני לוקח איתי למסע – מזוודה , תיק טיולים, תיק אלגנטי, תיק גב וכדו'
3. כובע – איזה כובע אני רוצה לחבוש לראשי במסע זה – כובע מסורתי, כיפה, כובע טמבל, בנדנה.
4. תנועה – איך אני רוצה לנוע במסע- ברגל במכונית בטיסה באוטובוס ע"ג בעלי חיים וכדו'
5. שמיעה – איזה מוזיקה אני רוצה לקחת איתי להקשיב במסע .

החדר השני – מדבר אלי - נופים, משפטים אתיופיים (אפשר לשים תמונות

ומשפטים ע"ג הקיר והתלמידים שאינם בני העדה יבחרו מתוך התלוי על הקיר את התמונות, הגדים המדברים אליהם)

החדר השלישי – מה הייתי רוצה שיהיה שונה (בחג, בעדה, במנהגים)

החדר הרביעי – אילו אסוציאציות מתעוררות בי כשאני חושב על בן העדה

אפשר להוסיף עוד חדרים כיד הדמיון הטובה (חדר של יצירה, חדר עם סוגי מזון שונים, הן מזון אופייני לעדה והן מזון ישראלי וכדו' החניכים טועמים ובוחרים איזה מזון הם רוצים לקחת אתם למסע)

בתום מעבר החניכים בכל החדרים מרכזים את החניכים בחדר חשוך המואר ע"י נרות החניכים מציגים את תיקי המסע שלהם למפתחים דיון סביב הבחירות של החניכים השונים.

הפעלות

זאת תרבותי *משחק תחנות*

מטרות

1. טיפוח הגאווה העדתית
2. העלאת הדימוי העצמי

סוג פעילות

פעילות בתחנות.

גודל הקבוצה

עד 60 ילדים (כעשרה תלמידים בקבוצה)

מקום

אפשר לערוך את הפעילות בחדר פעילות גדול או בחוץ.

עזרים

כלי כתיבה

ניירות

חומרי יצירה

מוצרי מזון הנדרשים לצורך אפית האינגרה, דבו.

מתכון לאפית אינג'רה, דבו. (נספח 1)

תמונות ופרטי לבוש השיכים לעדה (לבקש מהילדים שבוע מראש להביא לכפר)

מוזיקה אתיופית

מהלך הפעילות

מקשטים את חדר הפעילות בתמונות, פרטי לבוש, כלים מסורתיים ועבודות יד מהתרבות האתיופית (רצוי שהחניכים יביאו את הפריטים מביתם). ברקע מתנגנת

מוזיקה מהווי העדה האתיופית.

כל חניך מקבל בכניסה לאולם מספר (אפשר לרשום את המספר על כף היד וכך

מוודאים שכל תלמיד יגיע לקבוצה אליה הוא שייך).

עד כניסת כל התלמידים לאולם מאפשרים לתלמידים להסתובב בין המוצגים כאשר ברקע מושמעת מוזיקה אתיופית. לאחר מספר דקות מרכזים את כל התלמידים.

התלמידים יתחלקו לקבוצות (עפ"י המספרים שניתנו להם בכניסה לאולם). כל קבוצה מקבלת דף הנחיות ואת סדר התחנות אותם עליה לעבור (באיזה שעה עליה להיות בכל תחנה)

הערות :

כל תחנה כ 20 דקות

רצוי לצרף מדריך מלווה לכל קבוצה.

בכל תחנה עומד מדריך אחראי שמסביר מה עושים בתחנה ושומר על הסדר הטוב.

תחנות :

להלן מספר תחנות לבחירתכם (בשיקולי בחירת תחנות יש להתחשב בהרכבה של הקבוצה, כמה מה אחוז בני העדה בקבוצה)

אפשר לקשר את התחנות השונות לשלבים שונים בחג (הטקס בהר ייוצג בצורת חידון בנושא חג הסיגד, שבירת הצום בצורת תחנה בה אופים לחם, את הריקודים שאחרי הירידה מההר לתחנת ריקודים, וכדו')

עשית אוכל – אפשר למקם תחנה זאת בחדר אוכל ולאפות דבו או לבשל תפוחי אדמה עם בשר, או לאפות אינג'ירה בחוץ. (מתכונים – נספח 1)
ריקודים אתיופיים – בתחנה עומדים מספר חניכים בני העדה שמלמדים איך לרקוד ומרקידים את הקבוצה.

חידון בנושא הסיגד – עיינו חידונים המצויים בחוברת זאת. לימוד ריקמה אתיופית.

עבודה בחימר

אריגה

עבודות קש

הכנת כלי נגינה כמו חליל מקנה (במבוק)

בנית דגם של כפר אתיופי טיפוסי)

דבו

מצרכים :

קילו קמח

שמרית

2.5 כוסות מים פושרים

מעט מלח

כורכום

אופן ההכנה :

יש ללוש את כל המצרים לבצק. רצוי לתת לבצק לתפוח.

לשטח את הבצק בתבנית מרובעת משומנת היטב.

לשמן היטב נייר כסף ולכסות עמו את התבנית.

לאפות בחום בינוני (כ – 190 מעלות) כ – 45 דקות.

אינג'רה

מצרכים :

1.5 קילו קמח

1 שמרית

3 – 4 מים פושרים

אופן ההכנה :

ללוש היטב את הקמח והשמרית (בלי המים הפושרים), לכסות ולהשהות למשך יממה.

למחרת :

- להוסיף מים פושרים וללוש עד שנוצרת בלילה דלילה וחלקה.

- להוסיף 2 חבילות אבקת אפיה ולהמשיך ללוש.

לקחת מחבת גדולה (רצוי טפלון) , לחמם שמן היטב, להעביר את השמן החם ולצנן את המחבת ע"י הפיכת המחבת מתחת לזרם מים דק. לאחר מכן שוב לנגב את המחבת עם מטלית וטיפת שמן.

לקחת מצקת עם דלילת היאנג'רה ולשים על האש. כאשר רוב הבועות שנוצרו ייעלמו, לכסות את המחבת במכסה למשך כדקה, עד שהאינג'רה תחליק החוצה וחוזר חלילה. . .

תפוחי אדמה חריפים עם בשר (כ – 20 מנות)

המצרכים :

2 ק"ג בשר בקר (אפשר גם נתחי הודו)

3 – 2 ק"ג תפוחי אדמה

4 בצלים

מלח

פלפל שחור

שמן

חריף של אתיופים / סחוג

אופן ההכנה :

מטגנים בצלים עד שהם משחימים. מוסיפים מים ומביאים לרתיחה. מוסיפים מלח,

פלפל וכף מהחריף. (מומלץ להשתמש בסיר של החמין של הכפר).

מוסיפים את הבשר ומבשלים כשעה וחצי.

חותכים את התפו"א לקוביות ומוסיפים לסיר למשך כשעה עד שהתפו"א והבשר

מתרככים.

ניתן להוסיף תבלינים לפי הטעם ומים שיכסו את התפו"א.

מהיכן באתי - מרכז הפעלה.

מטרות

טיפול הגאווה העדתית

העלאת הדימוי העצמי

העמקת הקשר בין הדור הצעיר למבוגר באמצעות הכרה ושמירה על המסורת

סוג פעילות

תחנות

גודל קבוצה

קטנה ובינונית

מקום

חדר פעילות רגיל

עזרים

חומרי אומנות

דפי משימות

כלי כתיבה

חומרים להכנת תצוגה על העדה

הכנה לקראת

מקשטים את המועדון המיועד לפעילות בתמונות, פרטי לבוש, כלים מסורתיים

ועבודות יד מהתרבות האתיופית. (רצוי שהחניכים יביאו את החפצים מביתם).

יש להכין דפי משימות אישיים ודפי משימות קבוצתיים.

ברקע מוסיקה מהווי העדה האתיופית.

מהלך הפעילות

הקבוצה תתכנס במרכז ההפעלה ובראשית הפעילות יסתובבו החניכים ויביטו

בתצוגה שהוכנה מראש. ברקע תושמע המוסיקה.

לאחר הסיור בתצוגה, תחולק הקבוצה לתת-קבוצות, שתתיישבנה סביב השולחנות.

כל תת-קבוצה מקבלת דפי משימה בנושא אחד ובסיום המשימה יקבלו המשתתפים

משימה נוספת. בסיום מילוי המשימות אפשר להקים במועדון הקבוצתי תצוגה של

הקבוצות השונות

דוגמאות לדפי משימה

1. מי אני – שאלות הקשורות בזהות האישית (השם שלך באמהרית – מקורו ומשמעותו בעברית).
- שורשים – משימת ציור אישית של עץ משפחה.
2. מאין באתי – צילום של מפת אתיופיה ושכנותיה, סימון הגבולות ולענות על שאלות הקשורות לאתיופיה.
3. כאן גרתי – מפת אתיופיה וסימון מקום מושבם של יהודי אתיופיה. כל משתתף יסמן על המפה את מקום מגורי משפחתו.
4. אני מספר – כל משתתף בתת-קבוצה יספר את סיפורו האישי על אחד מהנושאים הבאים –
סיפור שקרה באתיופיה.
הדרך בה הגיע לארץ או משפחתו.
כך חגגנו את חג הסיגד במקום בו גרתי (או סיפורים שסיפרו לי).
השבת באתיופיה.

נלקח מפעילות בכפר חסידים.

חג הסיגוד – מערכת עיתון

מטרות

1. התוודעות אל דמויות ואירועים מרכזיים מחיי העדה .
2. התנסות בהכנת עיתון ולשיקולים המנחים בעיצובו.
3. הבנת הבעייתיות של למידת אינפורמציה מהתקשורת.

סוג הפעילות

משחק משימתי

גודל הקבוצה

עד מאה אנשים

משך הפעילות

כשלוש שעות

חדר פעילות

אולם מרכזי וכיתות פעילות

עזרים

דפים, כלי כתיבה, לורדים עבים ודקים, בריסטולים, עיתונים, מספריים ומערכת כריזה, וידאו

מהלך הפעילות

החניכים מרוכזים באולם גדול סביב שולחנות מערכת. הפעילות נפתחת בהסבר של מנחה הערב.

שלב א' - כרבע שעה

חלוקת הקבוצה הגדולה לתת קבוצות, כל קבוצה היא מערכת עיתון ישראלית. כל קבוצה צריכה:

א. לבחור שם לעיתון שלה

ב. לחלק תפקידים לחברי הקבוצה: כתבים, עורכים צלמים מעצבים גרפיקאים מדפסים מולי"ם.

ג. המערכת צריכה להחליט על אופיו של העיתון: הומוריסטי חדשות, צהובון, עיתון

נוער וכדו'.
 ד. לצורך בניית העיתון כל קבוצה מקבלת
 ציוד של מספר בריסטולים, כלי כתיבה לורדים וכדו' (רצוי להמליץ להם על עיתון
 תלוי ולא על בניית עיתון העשוי מדפים דפים).

שלב ב' – שעה עד שעה וחצי (תלוי במספר הדמויות שיש)
 לאחר ההתארגנות הראשונית יתחילו בו זמנית ברחבי המחנה מסיבות עיתונאים.
 הכרוז יודיע על מיקומן וזמניהן של המסיבות וכל עיתון שולח נציג-כתב לכל מסיבת
 עיתונאים.
 עד שיגיעו הכתבות הראשונות אנשי המערכת יכולים לתכנן טורים שונים בעיתון :
 מזג אויר, פרסומות, בדיחות וכדו'..
 בתום מסיבת העיתונאים, חוזרים הכתבים למערכות השונות כותבים כתבה אודות
 האירוע בו הם נכחו (כמובן שהכתבה והשאלות שהכתבים ישאלו וייתחסו אליהם
 נובעות מאופי העיתון אותו הם מיצגים). לאחר סיום הכתבה מצטרפים ה"כתבים"
 לעבודות השונות הקשורות לעיתון.
 בתום הזמן המוקצב העיתון צריך להיות מוכן ותלוי על הקיר. צוות השופטים בוחר
 את העיתון מוצלח ביותר.

הערות...

לאורך כל הפעילות על המנחה לקצוב זמנים, על מנת ליצור תחושה אמיתית של
 מערכת עיתון שצריכה לעמוד בזמן בכדי להוציא את העיתון לדפוס.
 אפשר להכין סטיקרים לחברי הקבוצה ולעשות פרסומת לעיתון (בעיקר במקומות
 בהם מערכות העיתון מורכבות ממספר משתתפים רב כך שפעילות הפרסום יכולה
 להעסיק עוד מספר משתתפים בקבוצה).

כיצד מתנהלת מסיבת עיתונאים ???

המדריכים הם אלו המרואיינים במסיבות העיתונאים ולשם כך עליהם להתחפש
 לדמויות אותן הם מייצגים, אפשר לשלב בראיונות קלטת וידאו, תמונות. המדריך-
 הדמות מציגה את עצמה ואת הקורות אותה במשך עשר דקות. לאחר מכן ישנן חמש
 דקות זמן לשאלות כתבים .

דמויות שאפשר להציג בפני החניכים במהלך המסיבות עיתונאים :

ילד שהשתתף בחג הסיגד באתיופיה – סיפור זיכרונות

נער אתיופי הלומד בכפר נוער מספר חוויות מחגיגות הסיגד בארץ (בירושלים)

כס שמסביר את עיקרי החג

אמא שמבכה על התרחקות ילדיה מהמסורת האתיופית.
 עולה שהלך בדרך את סודן כדי להגיע לארץ – סיפור מסע

כדאי לשלב במהלך הערב משימות לחברי הקבוצה :
 הפגנה- להודיע שיש החלטת ממשלה להפסיק את קיום החג בטיילת ארמון הנציב.
 על המערכות לצאת למחות נגד ההחלטה.
 פרסומות למערכות העיתון השונות.

סיכום

פעילות זאת יכולה להסתיים במספר אופנים :
 שופטים שנותנים פרס לעיתון המוצלח ביותר
 דיון אודות מהימנות מקורות - הצגת עיתונים ע"י כל קבוצה (בוחרים דמות אחת
 שהציגה וקוראים את המאמר עליה כפי שניכתב בכל עיתון ועיתון. המנחה מעלה
 את הנקודה של גישת המראין שמשפיע על דרך כתיבת הכתבה ובמישרין על דעת
 ציבור הקורים. (אפשר להעלות את השאלה בדבר הכרותינו את העדה על מה זה
 מסתמך עד כמה מקורות אלו מהימנים?).

כתבה – ורד קרליבך

חידונים

המסורת שלנו שונה?!?! – ח'זון תחרותי

במפגש בין אנשים ממוצא או רקע שונה נמוכה המודעות למשותף. תופעה זו בולטת במיוחד כאשר מדובר במפגש בין בני נוער יוצאי אתיופיה לבין נוער ישראלי. בפעילות זאת אנו רוצים להראות כי רב הדומה על השונה בין מסורת ישראל לביתא ישראל. מטרה זו תושג באמצעות משחק המשווה בין היסודות העיקריים של חג הסיגד לבין היסודות של חגי ישראל.

מטרת הפעילות :

1. להראות לחניכים את המשותף בין מסורת ביתא ישראל (העדה האתיופית) לבין המסורת היהודית .
2. ללמד מושגים הקשורים לחג הסיגד.

סוג הפעילות

משחק תחרותי, חידון.

גודל הקבוצה

קטן, בינוני, גדול.

מקום הפעילות

חדר מרווח המכיל את כל הקבוצות

עזרים

כסאות כמספר הקבוצות.

דפים וכלי כתיבה.

דף שאלות ותשובות – בידי המנחה.

הכנה לקראת הפעילות

כסאות כמספר המשתתפים, הכסאות מסודרים במעגלים כמספר הקבוצות הנדרשות.

מהלך הפעילות

לפני התלמידים מוצגים מושגים הקשורים לחג הסיגד או לאחד מחגי ישראל, על התלמידים להחליט אם המושג שניתן להם, משותף לחג הסיגד ולחגי ישראל או שונה (יחודי רק לאחד מהם). תשובה נכונה מזכה ב 5 נקודות. תשובה המלווה בפרוש המושג והסבר כיצד המושג קשור/לא קשור לחג הסיגד מזכה את הקבוצה ב 2 נקודות נוספות.

מטרת החניכים בקבוצה לצבור מקסימום ניקוד.

1. מחלקים את כל המשתתפים לקבוצות בנות 6-5 תלמידים בקבוצה (רצוי שבכל קבוצה יהיו מספר תלמידים יוצאי אתיופיה). כל קבוצה מקבלת כלי כתיבה ודפים.
 2. מנחה הקבוצה מקריא מושג ונותן שלוש דקות לחשיבה קבוצתית בנושא. על חברי הקבוצה לדון ולהחליט האם המושג שייך רק לסיגד, רק לחגי ישראל או שהוא משותף לשניהם. את התשובה עליהם לכתוב על גבי הדף (כאשר תשובה מורחבת תפורט ע"ג הדף). בתום הזמן קם נציג מכל קבוצה עם דף התשובות בידו.
 3. כל נציג אומר את תשובתו. התשובות מאומתות מול התשובה הכתובה בדף אותו הוא מחזיק.
 4. הניקוד על התשובות נכתב ע"ג לוח התלוי על הקיר.
- מנצחת הקבוצה שצברה מקסימום ניקוד על השאלות.

כתבו - שפיררה שפירא ושמואל דוקוב

מושג	משותף / יחודי	הרחבה
קריאת עשרת הדיברות	משותף – סיגד, שבועות	בחג הסיגד קוראים את עשרת הדיברות בסיום התהלכה על ההר
בקשת מחילה	משותף - סיגד, יום כיפור	בסיגד מבקשים מחילה
קול נדרי	שונה – יום כיפור	
צום	משותף - סיגד, ראש השנה	ביום כיפור צמים כל היום ובסיגד הצום מסתיים בשעות אחה"צ
תקיעת שופר	משותף - סיגד, ראש השנה	
סוכה	משותף – סיגד, סוכות	גם בסוכות וגם בסיגד יושבים בסוכה. בסוכות יושבים בסוכה כל החג בסיגד אחרי הצום כולם מתכנסים בסוכה לסעודה
יום הדין	משותף – סיגד, ראש השנה	גם ראש השנה וגם הסיגד נקראים יום הדין
עליה לרגל	משותף – סיגד, פסח שבועות וסוכות	בשלושת הרגלים פסח, שבועות וסוכות עלו לירושלים. בסיגד – עולים להר הסמוך לישוב, העליה להר היא זכר לעליה לרגל
ספירת שבעה שבועות	משותף – גם בסיגד וגם בחגי ישאל סופרים שבעה שבועות	בסיגד סופרים שבעה שבועות בין פסח לשבועות ובסיגד סופרים שבעה שבועות בין יום כיפור לסיגד.
ארבעת המינים	יחודי לסוכות	
תהלכה	יחודי לסיגד	התהלכה עם האורית בראש מייחדת את הסיגד

הסיגד הוא יום של חידוש הברית בין הקב"ה ועל ישראל.	יחודי לסיגד	טכס חידוש הברית
---	-------------	-----------------

חג הסיגד – חידון בצורת פאזל

מטרות

1. הכרת מושגים ועובדות הקשורות לחג הסיגד
2. חידון תחרותי החושף את הידע של החניכים אודות החג.

סוג הפעילות

משחק תחרותי – הרכבת פאזל

גודל הקבוצה

עד 30 איש

משך הפעילות

45 דקות

חדר פעילות

כיתת פעילות

עזרים

כלי כתיבה, דפים, כרטיסי משימות, מעטפות, דף תשובות, מדבקות צבעוניות, תמונה הגזורה לפאזל.

מהלך הפעילות

הכנה

מכינים פאזלים כמספר הקבוצות (עד 5 פאזלים) עם תמונה השייכת לחג וכיתוב כלשהו

לכל קבוצה 20 דפי תשובות ריקים בצבע הקבוצה ותווית לזיהוי ל"שליח" שלה בצבע זה.

יש לסדר שולחן מרכזי עליו יהיו דפי תשובות, כדאי שיהיו לכל מנחה מספר עוזרים שיעמדו ויחלקו את כרטיסי הפאזל. לכל קבוצה. לכל קבוצה יש מעטפה בה נמצאים כל כרטיסי הפאזל שלה. (על כל חלק של פאזל רשומה שאלה)

הפעילות

המשתתפים מתחלקים לקבוצות (עד 5 קבוצות) המתחרות ביניהן על איסוף כל חלקי הפאזל והרכבתו.

כל קבוצה ממנה "שליח". השליח מקבל תווית זיהוי בצבע הקבוצה. כל קבוצה מקבלת 20 דפים בצבע הקבוצה לכתיבת תשובות.

כל קבוצה מקבלת חלק של פאזל עם שאלה, מנסחת תשובה בכתב על דף תשובה והשליח מעביר אותה למנחה. אם התשובה נכונה ומלאה הוא מקבל מהעוזר חלק נוסף של פאזל שעליו שאלה נוספת, וכך חוזר חלילה.

אם התשובה אינה נכונה או חלקית ביותר, חוזר השליח לקבוצה לניסיון נוסף. אם גם הפעם תשובתם שגויה מוריד המנחה לקבוצה 2 נקודות, מסמן זאת בדף התוצאות שברשותו, ונותן לקבוצה את חלק הפאזל עם השאלה הבאה.

הקבוצה שסיימה ראשונה את הרכבת הפאזל, ומספר הנקודות שאיבדה הוא הקטן ביותר – היא המנצחת!!!

קבוצה איננה יכולה לנצח אם אבדה יותר מ 8 נקודות.

ניתן לתת לחניכים דפי מידע אשר בתוכם יצטרכו ל"שלוף" את התשובה הנכונה או לחילופים לקנות תשובה נכונה במחיר 1 נקודה.

חידון לחג הסיגד - "כל האמת"

מטרת הפעילות :

התלמיד ילמד מושגים ועובדות על חג הסיגד.

סוג הפעילות

משחק תחרותי.

גודל הקבוצה

עד 100 משתתפים.

מקום הפעילות

חדר גדול המכיל את כל המשתתפים.

עזרים

דפי שאלות.

דפים וכלי כתיבה.

שלושה שחקנים שיציגו את מגוון התשובות.

הכנה לקראת

כסאות כמספר החניכים.

הכסאות מסודרים במעגלים (מספר מעגלים כמספר הקבוצות המתוכננות)

במה עליה יושבים שלושת המדריכים שנותנים את התשובות.

מהלך הפעילות

התלמידים נשאלים שאלות הקשורות לחג הסיגד, לכל שאלה נתנות ע"י המדריכים

שלוש תשובות אשר רק אחת מהן נכונה. על המשתתפים לאמר מהי התשובה

הנכונה. הקבוצה המנצחת הינה הקבוצה שענתה על מקסימום תשובות נכונות.

1. מחלקים את התלמידים לקבוצות בנות 6-7 משתתפים בקבוצה. כאשר בחזית

החדר יושבים שלושה מדריכים שתפקידם לספק מספר תשובות לשאלות המדריך.

2. מנחה המשחק מציג שאלה. כל אחת משלושת הדמויות נותנת את תשובתה (רצוי

בפרוט והרחבה כיד הדמיון הטובה עליה). רק תשובה אחת מבין אלו המוצגות הינה

אמיתית. על התלמידים לבחור מבין שלושת התשובות את התשובה שלדעתם היא

התשובה האמיתית.

3. כאשר המדריך נותן סימן על כל הקבוצות להרים שלט עם שמו של המדריך

שאמר את התשובה הנכונה.

מנצחת הקבוצה שענתה על מקסימום תשובות נכונות.

להלן מספר שאלות עם תשובות אפשריות, על המדריכים המספקים את התשובות להרחיב ולפרט כל תשובה (אמיתית ושקרית כאחד) כיד הדמיון הטובה עליו. רעיונות נוספים לשאלות אפשר לקבל מהספר: **הסיגד חג חידוש הברית והכיסופים לציון**, משרד החינוך, האגף לתכניות לימודים, התשנ"ה 1995.

1. מתי נערך הסיגד הראשון עפ"י אמונת יהודי אתיופיה ?
אמת – עפ"י אמונת יהודי אתיופיה הסיגד הראשון נערך בימי עזרא ונחמיה, " ויפתח עזרא הספר לעיני כל העם כי מעל כל העם היה וכפתחו עמדו כל העם, ויברך עזרא את ה' הגדול ויענו כל העם אמן אמן במועל ידיהם וירקדו וישתחוו לה' אפים ארצה.. " נחמיה ח' ה-ו
שקר – עפ"י המסורת האתיופיים הם מצאצאי עשרת השבטים, את הסיגד הראשון הם חגגו לאחר גרושם מהארץ כסמל געגועים וערגה לירושלים.
שקר – הסיגד הראשון החל בראשית שנות ה 80 כאשר החלה עלית יהודי אתיופיה לארץ, היהודים שהשאר באתיופיהפיתחו את החג כאות שלמרות שהם עדיין לא עלו הן לא שכחו את ירושלים וגם הם מתכוונים לעלות.

2. **חג הסיגד כולל בתוכו רעיונות הלקוחים מהחגים הבאים :**
שקר - חנוכה, פורים, יום העצמאות, יום הזכרון.
שקר - ט' באב, ל"ג בעומר, חנוכה, 1 במאי, חג מעמד האישה.
אמת - ראש השנה, יום כיפור, סוכות, שבועות, . (, ראש השנה ויום כיפור – החג שימש הזדמנות לעדה לחזור בתשובה, במשך היום הם צמו. סוכות – כשירדו מההר ישבו בסוכה ואכלו, שבועות – מתן התורה בהר סיני,)

3. אילו חגים חוגגת העדה האתיופית ?
אמת - -חגי השנה כפי שהם מוכרים לנו מחולקים לשני סוגים : חגים שנחגגו ע"י העדה עוד באתיופיה כדוגמת פסח שבועות, ראש השנה, יום כיפור. וחגים שהעדה לא הכירה ולא חגגה כדוגמת חנוכה יום העצמאות, חגים שהתחדשו אחרי חורבן בית שני תקופה בה העדה כבר היתה בגולה מופרדת משאר העם.
חג הסיגד היו חג ייחודי לעדה חג שלא נחגג ע"י שאר קהילות ישראל. חג שמקורו בברית שכרתו עזרא ונחמיה עם העם.
שקר – לעדה חגים משלה כדוגמת חג הסיגד, רק בשנים האחרונות הם החלו לחגוג את שאר חגי ישראל כפי שהם מוכרים לנו.

שקר – העדה חוגגת רק חלק מחגי ישראל כדוגמת ט"ו בשבט, פורים פסח שבועות ראש השנה יום כיפור) לחגים אל מתווספים חגים יחודיים כמו חג הסיגד.

4. מה משמעות שמו של החג - סיגד :

אמת – סגידה השתחוויה, כדברי הכתוב בנחמיה "ויקומו ויעמדו על עמדם ויקראו בספר התורה רביעית היום ורביעית מתודים ומשתחוים לאלוקים"

שקר – סגידה השתחוויה לטבע, עולים על ההר הקרוב לכפר ומודים לאל על הבריאה אותה הוא ברא.

שקר- מיסגד – יום התאבלות ובכיה על כל היהודים שהוכרחו להתאסלם במהלך הפרעות שהיו באתיופיה..

5. מהם שלושת הרעיונות המרכזיים של חג הסיגד :

שקר - א. מפגש רעים, ב. מפגש עם הקייסים, ג. מפגש בנהר.

אמת - א. מזכיר את מתן תורה בהר סיני, ב. תזכורת לחידוש הברית ונאמנות לתורה ולמצוותיה (כמו שנעשה ע"י עזרא ונחמיה בימי שיבת ציון). ג. חזרה בתשובה, ובניגוד ליום כיפור בו כל אחד מתפלל לעצמו הפעם בקשת התשובה הינה של הקולקטיב.

שקר - א. הקרבת קורבנות, ב. בישול מאכלים מיוחדים, ג. קריאת הסידור.

6. סדר היום של חג הסיגד :

שקר - מתכנסים במרכז הכפר, מתפללים ורוקדים במעגלים. לקראת שקיעה עולים על ההר הקרוב לשוב ומתפללים עד שקיעת השמש .

אמת - צמים משעות הבוקר, עולים עם הכוהנים להר עם ספר התורה במקום גבוה. הכוהנים קוראים תפילות מיוחדות מהתנ"ך בשפת הגז. הכהן הגדול מדבר ומעורר העם לתשובה ולנאמנות. הכנסת ספר התורה שירה, ריקודים וסעודה.

שקר - מזמינים בבוקר מוקדם את ראש הקהילה הנוצרית. רוקדים סביבו ומעלים אותו על הבמה. הוא מדבר על הנאמנות לאתיופיה והחשיבות של הקשר בין היהודים והאתיופים. אח"כ סעודה, ריקודים, תפילות

7. יום הסיגד חל ביום :

אמת - כ"ט חשוון, חמישים יום לאחר יום כיפור

שקר - בעיקרון החג נחגג מספר שבועות לאחר יום כיפור, כאשר התאריך המדויק נקבע ע"י הקסים כל שנה מחדש. התאריך נקבע עפ"י מזג האוויר - הגשמים (יש להתחשב במזג האוויר לאור העובדה שמדובר על טכס שברובו מתרחש בטבע

משחוץ למקום המוגן מגשם). **שקר** - כ"ט כסלו

8. מדוע עולים להר במהלך חג הסיגד ? :

שקר - כדי להתקרב לאל אליו מתפללים

שקר - חלק ניכר מתפילות החג הינו חידוש האמנה בין האל לעמו כמו בימי עזרא ונחמיה. בחג זה נחגג הערגה לציון והאמונה שביום מן הימים הן יחזרו אליה. ההר אליו עלו סימן את הר המוריה – ירושלים. בדר"כ נבחרו הרים גבוהים כשהתפילה נערכה עם הפנים לכיוון ירושלים-ארץ ישראל.

אמת - קימים שני הסברים לכך: **א** בדרך זאת החישו וחוו את עליית משה להר סיני ביום מתן תורה. **ב**. המקום הגבוה נתפס כמקום טהור

9. מה הטכס שנערך על ההר ?

שקר - קוראים את ספר ההיסטוריה של העדה

שקר - קוראים את ספר האורית שהינו ספר ההטפה לעם על כיצד עליו לנהוג בחיי היומיום

אמת -קוראים בספר התורה

כתבו – אחיה רובין, ורד קרליבך

משחק הפתגמים

מטרות

היכרות עם המורשת התרבותית של יהדות אתיופיה.

גודל הקבוצה

כ-30 משתתפים.

עזרים

לוח משחק לכל 10 חניכים. (הלוח הינו ציור של הר עליו יש שביל הליכה מחולק לקוביות, על חלק מהקוביות מופיע האות פ. השביל מוביל אל הכס העומד בראש ההר).

שתי קבוצות של כרטיסיות. אחת של פתגמים ואחת של פירושיהם. כל זוג כרטיסים (פתגם ופירוש) מסומנים בסימון זהה. חיילים כמספר המשתתפים וקוביות משחק. פרס לקבוצה המנצחת. פאזל מכל פתגם ופתגם.

מהלך הפעילות

שלב ראשון – לימוד הפתגמים.

1. מחלקים את התלמידים לקבוצות בנות כ-10 תלמידים בקבוצה. כל קבוצה מקבלת לוח משחק, כרטיסיות פתגמים, חיילים, קוביות משחק. כרטיסיות הפרושים נשארות בידי המדריך.
 2. תחילת המשחק - כל משתתף זורק קוביה, החניך שיש לו את מירב הנקודות מתחיל את המשחק, הסבב ממשיך עם כיוון השעון.
 3. כל משתתף בתורו זורק את הקוביה ומתקדם מספר צעדים כמספר הרשום ע"ג הקוביה. כאשר משתתף מגיע למשבצת ועליה האות פ הוא שולף כרטיס מחבילת הפתגמים.
- על המשתתף לפרש את משמעות הפתגם. אם הצליח יתקדם 2 צעדים, אם מכיר פתגם דומה בעברית יתקדם בצעד נוסף. אם אינו יודע את פירוש הפתגם ומישהו אחר יודע התלמיד שענה תשובה יזכה בניקוד ויתקדם 2 צעדים. אם אין מי שידע, או אם המדריך רוצה לאמת את התשובה יש לשלוף את כרטיס הפירוש המתאים מערמת כרטיסי הפירושים הנמצאת בידו ולקרוא אותו בקול. אם יש עולים

בקבוצה, המכירים את הפתגם, יש לעודד אותם להביא פירושים ומשמעויות נוספים. כמו כן כדאי לבקש מהם לאמר את המשפט באמהרית. משתתף המגיע ראשון לקצה המסלול, יזכה בפרס. האחרים ממשיכים עד גמר כרטיסי הפתגמים. אם נגמרו כרטיסי הפתגמים הזוכה בפרס הוא המשתתף הקרוב ביותר לסוף המסלול.

הערה: אם רוצים לקיים את המשחק במליאה, יש להכין לוח גדול, עליו משחקים נציגי הקבוצות.

שלב שני: העמקת ההבנה של הפתגמים.

רושמים כל פתגם על דף וחותכים בצורת פאזל כך שעל כל חתיכת פאזל יש מילה או שתיים מהפתגם. כל משתתף מקבל חלק מהפאזל. עליו לזהות את חלקי הפאזל הנוספים השייכים לפתגם הנמצאים אצל משתתפים אחרים ולהשלימו וכך להוות קבוצת משימה לפעולות הבאות.

כל קבוצה מקבלת משימה אותה עליה לבצע תוך התיחסות למשפט שבידיהם:

חיבור סיפור שהלקח שלו מבוטא בפתגם.

המחזת הפתגם.

פנטומימה של הפתגם.

תן קו.

חידה ברמזים.

בדיון מסכם במליאה יציגו חניכים מה למדו מהפתגמים על תרבותם של היהודים מאתיופיה.

כתבו - ישראל שפט, אניטה נודלמן, נתמר הלל, אחיה רובין.

משמעות הפתגם	פתגם (עברית אמהרית)
אם תחזיק מעמד בסבלנות – הכל יעבור. הבטן מסוגלת לסבול ולהכיל את כל הצרות העוברות על האדם בתנאי שהוא סבלני.	הבטן רחבה מכל העולם למי שיש לו סבלנות הוד כאגר יספל לסדילו סוימה
החלום הוא טוב או רע לפי הפרוש שנותנים לו, אפשר לרצות לקוות והדברים יכולים להתגשם.	החלום הוא טוב או רע לפי המתרגם חלם אנדפדיוו נוו
כאשר מבטיחים חייבים לקיים, כי להבטחה ולמילה יש ערך כמו לאבד ילד.	מי שהבטחתו לא מתקיימת עדיף שילדיו לא יתקיימו יטנגרכוו כטפה יוולדכוו יטפה
הבעיות עוברות מאדם לאדם לכן אסור להתייחס או להתאכזב, הסבל הוא רק לזמן קצר	הצרות לא נשארות כל הזמן אצל אותו אדם. ציגר באנהד סוו איינורם
מקובל לרפא נקע במסז' חמאה, אבל נקע בפה – דברים או סודות היוצאים מהפה לאחר שנאמרו, אי אפשר להחזירם. אי אפשר לרפאם כמו אבר בגוף.	אי אפשר לרפא נקע בפה במסז' של חמאה. יאף וולמתה בקבה אייטשם
למי שיש עינים גדולות הוא מפסיד את מה שיש לו בבית.	מהמדף הגבוה היא רצתה להוריד ומה שהיה תחת בית השחי זרקה . יקוטון אוורד בלה יבבטן טלציה
אל תשמור חכמתך בבטן – אם לא תוציא חכמתך תדמה החכמה לאור בכד שאינו זורח לסביבה אלא מאיר לעצמו בלבד.	חכמה בבטן כמו אור בכד יגן מברט יהוד בלחת

משמעות הפתגם	פתגם (עברית אמהרית)
אין טעם לנבוח אחרי שהצבוע הלך אין להצטער על חלב שנשפך.	אחרי שהצבוע הלך הכלב נבח גיבה כהד וושה צ'וק.
רק לאחר שיחה עמוקה וממצה אפשר לגלות את האמת בכל ענין ולדעת במה להאמין ומה לעשות.	רק דרך שיחה נתן להכיר בחכמת אדם אחר. סוו ימיטווקוו בנגגרו נוו
אי אפשר לרמות אדם חכם משום שהוא יתפוס שרצית לרמות אותו ואחר כך מערכת היחסים שלך איתו תתערער.	אם אתה מנסה לרמות אדם חכם – הרווח היחיד שלך מכך יהיה שנאתו אמקין ממואיט קים נווטרפה.
צריך לחשוב קדימה במקום לנסות לפתור את הבעיות בכח.	קצת חוכמה – חשובה יותר מאשר הרבה כוח בברך. כבדו גולבט תנש בלהט
צריכים לנסות את הדברים בזהירות ובדרכים נכונות.	את הדג תאכל בחכמה. אסן מבלת בבלהת
אם לא שואלים לא יודעים כיצד להתנהג ואז לא שולטים במצב.	מי שלא שואל יפסיד להיות מושל רמנגר דז'זמדינת יקרל
לפעמים קשה ומכאיב לחכות בסבלנות אך לבסוף לומדים שהיה כדאי לחכות.	הסבלנות מרה אך פרותיה מתוקים
	מי שמנשק בלי חכמה מלכלך את השני בנוזלת.
לאט לאט תלמד ביצת התרנגולת על רגליה לצעוד אם תהיה לך מספיק סבלנות תוכל להגיע למה שאתה רוצה.	לאט לאט הביצה תלך ברגליה קס בקס אנקולל בגרו יהדל

בן עזר גדי, פתגמים כראי התרבות
מאתיפיה.

בודובסקי דני, חשיבות הפתגמים עם עולים מאתיופיה
רוזן חיים, התנהגות חניכים בפני הוריהם ובפני מבוגרים באתיופיה – איך לנצל את
חכמת השימגלי.

מה ידוע לי על חג הסיגד? – *phen* הכיסאות

מטרה

סיכום התכנים הקשורים לחג.

סוג פעילות

משחק תחרותי.

גודל הקבוצה

עד 100 המחולקים לקבוצות של 10-15 חניכים בקבוצה.

מקום

חדר פעילות גדול או רחבה גדולה המאפשרת ריצה

עזרים

כסאות כמספר הקבוצות- מסודרים לצד המנחה, על כל כיסא דף עם מספר הכיסא

(מספור בסדר רף)

נייר סלוטייפ

כלי כתיבה כמספר הקבוצות שנקבעו

דפי נייר

דף שאלות בנושא הפעילות (נספח 1)

מהלך הפעילות

פעילות זאת משלבת משחק תחרותי של צבירת נקודות ומהירות פעולה, יחד עם פעילות חינוכית לסיכום נושא חג הסיגד. במהלך הפעילות התלמידים נשאלים שאלות. על התלמידים לענות את התשובה הנכונה ע"ג דף הנייר. כל קבוצה מוסרת את תשובתה בידי ה"רף" נציג הקבוצה אשר עליו לרוץ ולשבת על אחד מהכסאות, משתתף שענה תשובה נכונה זוכה במספר נקודות כמספר הרשום ע"ג הכיסא עליו הוא ישב.

בדיקת התשובות מתבצעת רק לאחר שכל הכיסאות נתפסו ע"י נציגי הקבוצות.

מחלקים את המשתתפים לקבוצות (עד 15 איש בקבוצה) ומושיבים את הקבוצות בקצה האולם/ מגרש. בצידו השני של האולם/מגרש מסדרים כיסאות כמספר הקבוצות שחילקנו. על גבי הכסאות מדביקים דפים עליהם רשומים מספרים בסדר רף (עפ"י כמות הקבוצות המשתתפות).

כל קבוצה מקבלת כלי כתיבה אחד וערמת דפים ריקה כמספר השאלות עליהם הם יצטרכו לענות. כל הקבוצה ממנה לה "רץ" שתפקידו יהיה לרוץ עם התשובה הנכונה ולהתיישב על אחד הכיסאות המצויים מצידו השני של האולם. כשמטרת הרץ הינה לשבת על הכיסא עליו רשום המספר הגבוה ביותר ולצבור לקבוצתו מקסימום נקודות.

המשחק מתחיל כשכל הקבוצות יושבות במקומותיהם (במרחק שווה מהכיסאות). המנחה שואל שאלה ועל כל קבוצה לרשום את התשובה ע"ג דף. למסור את הדף בידי רץ שרץ ותופס כיסא. רץ שישב על כיסא בלי דף תשובה (אפילו שהוא ידע את התשובה הנכונה) לא יזכה בניקוד (אפשר אפילו להחליט על הורדת ניקוד). כאשר כל הכסאות אוישו המנחה עובר ובודק את התשובות שניתנו ע"י כל קבוצה, הוא אומר מהיא התשובה הנכונה וכל קבוצה זוכה בניקוד המגיע לה (לפי הסכום שרשום ע"ג גב המושב של הכיסא עליו ישב נציגה. נציג שבידו תשובה לא נכונה גורם לקבוצתו להפסיד נקודות כמספר הנקודות שהיו רשומות ע"ג הכיסא עליו הוא יושב)

בשלב הראשון של הפעילות שואלים מספר שאלות ומאפשרים לקבוצות להבין את הרעיון של המשחק, בהמשך מתחילים לבלבל את נציג הקבוצות ע"י שינוי מיקום הכיסאות:

#הופכים את הכיסאות כך שעל הנציג לחפש כיסא עם המספר הגבוה ביותר.
 #את מספרי הכסאות טומנים מתחת לרגלי הכיסא כך שעליהם לפתוח הרבה פתקאות בחיפושם אחרי כיסא עם מספר גבוה. ועוד תרגילים מעין אלו כיד הדמיון, הכל בכדי להחיות את המשחק.

... והמהדרין היו מהתלים בקבוצה בשאלה האחרונה. לפני השאלה האחרונה היו מחליפים את כל מספרי הכסאות למספר 1 (הניקוד הנמוך ביותר שאפשר לקבל) את הפתקאות היו תולים הפוך ע"ג הכיסא כך שהקבוצות לא רואות זאת. את הכסאות יש לפזר במרחק גדול אחד מהשני.

מה שקורה בפועל הוא שהנציגים רצים בין הכסאות כ"עכברים מסוממים, תוך כדי חיפוש אחרי כיסא עם ניקוד גבוה יותר ולוקח זמן עד שהם עולים על התרמית. סיום זה מעלה חיוך ע"ג פני המשתתפים. דבר שהוא לא פחות חשוב מהפעילות עצמה.

כתבה ורד קרליבך

נספח- רשימת שאלות

בנספח זה הבאתי שאלות כלליות על העדה ומספר שאלות לגבי החג. הרחבת השאלות בנוגע לחג יש לקחת מתוך הפעילות "כל האמת" על חג הסיגד :

1. **פּרוּשׁ הַשֵּׁם סִיגֵד ?** סגידה השתחוויה
2. אלו רעיונות מחגי ישראל באים לידי ביטוי בחג הסיגד ? יום כיפור, ראש השנה, סוכות, שבועות
3. **מדוע עולים להר ?** קימים שני הסברים לכך: # בדרך זאת החישו וחוּו את עליית משה להר סיני ביום מתן תורה. # המקום הגבוה נתפס כמקום טהור
4. מי מנהל את טכס הסיגד ? הכסים
5. באיזה תאריך בשנה נחגג חג הסיגד ? כ"ט חשוון
6. **מהיא ביתא ישראל ?** כך מכנים יהודי אתיופיה את קהילתם
7. **אלו חגים מחגי ישראל לא חגגה העדה באתיופיה ?** העדה לא חגגה באתיופיה חגים שהתחדשו אחרי חורבן בית שני תקופה בה העדה כבר היתה בגולה מופרדת משאר העם כדוגמת חנוכה, פורים יום העצמאות
8. כמה ימים לאחר יום כיפור נחגג חג הסיגד ? 50 יום
9. מתי נערך הסיגד הראשון עפ"י אמונת יהודי אתיופיה ? בתקופת עזרא ונחמיה
10. **מהי האורית ?** ספר התורה, מונח זה בהשפעת הארמית, אוריתא = תורה.
11. **מהו סדר היום של החג ?** בבוקר כשכולם שרויים בצום מעלים את ספר התורה להר, ובהר מעל גבי במה הכהנים קוראים את האורית. הקטעים נקראו בגז ותורגמו לאמהרית. לאחר הקריאה והתפילות הכהנים הזכיר לעם את הצורך להיות נאמן למצוות. לאחר הטכס ירדו מההר וערכו סעודה חגיגית המלווה בשירים וריקודים
12. איך נקרא בית התפילה של העדה האתיופית ? מסגיד וגם צלות בית